

HET ZILVERFONDS

HET GROOTSTE VOLKSBEDROG SEDERT DE 2^e WERELDOORLOG

Herman Deweerdt

Het Zilverfonds werd opgericht in 2001 met als doel: "Reserves aan te leggen teneinde het mogelijk te maken om in de periode tussen 2010 en 2030 de extra-uitgaven op het vlak van de diverse wettelijke pensioenstelsels ten gevolge van de vergrijzing te financieren". (art 14).

Werkwijze.

Een voorbeeld. Als de overheid 500 miljoen krijgt van de Nationale Bank als haar deel in een uitzonderlijke winst, dan laat zij dat geld overschrijven naar een bankrekening van het Zilverfonds. Het Zilverfonds schrijft dit geld nog dezelfde dag over naar de Schatkist en krijgt in ruil een speciaal overheidspapier genoemd "Schatkistbons - Zilverfonds". De schatkist gebruikt dit geld om de uitgaven van de lopende begroting te betalen. Dan is het geld weg. Wat overblijft is een papier bij het Zilverfonds waarop staat dat de Schatkist het geld zal terugbetalen op de afgesproken vervaldatum (na 2010) met inbegrip van alle gecumuleerde interesten. Het Zilverfonds (een overheidsorganisatie) heeft dus een schuldvordering t.o.v. de Schatkist. De Schatkist (een overheidsorganisatie) heeft voor hetzelfde bedrag een schuld t.o.v. het Zilverfonds. Om een onbegrijpelijke reden staat Europa toe dat voor de berekening van de overheidsschuld volgens de Maastrichtnorm deze schuldvordering van het Zilverfonds mag afgetrokken worden van de Bruto overheidsschuld. Dus: de 500 miljoen wordt uitgegeven, het Zilverfonds heeft nog een tegoed van 500 miljoen van de toekomstige belastingbetalers en de schuld vermindert met 500 miljoen. Wie dit niet knapt vindt is van slechte wil.

Maar het kan nog veel mooier. Vervang in voorgaand voorbeeld de 500 miljoen door 5 miljard, zijnde het bedrag dat de overheid ontvangen heeft bij de overname van het Belgacom pensioenfonds. Hiervan werd 3,6 miljard uitgegeven in 2003 en 1,4 miljard in 2004. Het besluit is hetzelfde maar bovendien wordt de begroting vanaf 2004 ieder jaar extra belast met een deel van die 5 miljard die moet betaald worden voor de overgenomen pensioendossiers van Belgacom personeelsleden.

Dit hersenspinsel van paars (Liberalen, Socialisten en Groen) onder leiding van de gevleugelde G. Verhofstadt en met de enthousiaste medewerking van de minister van begroting J. Vande Lanotte, lag al van vóór de start zwaar onder vuur. Er tekenden zich snel twee kampen af: de gelovigen voor wie het Zilverfonds zeer waardevol was voor de betaling van de toekomstige

pensioenen; de ongelovigen voor wie het Zilverfonds niets voorstelde. We hebben uit beide kampen enkele meningen bij elkaar gesprokkeld.

De ongelovigen

- Uiteraard, de oppositiepartijen: CD&V, het Vlaams Blok, de N-VA en niet het minst Vivant.
- Een "lege doos" is het meest gebruikte beeld.
- Andere beelden: broekzak-vestzak; boerenbedrog; een spookfonds; een grote kwakkel; virtueel geld; pure oplichting, pure hypocrisie.
- Een doos waar geld in gelegd wordt en onmiddellijk weer uitgehaald.
- De rekeninguittreksels van Vande Lanotte zijn puur bedrog (Minister Vande Lanotte probeerde op TV, met rekeninguittreksels in de hand, aan te tonen dat er wel degelijk echt geld op de rekening van het Zilverfonds stond.)
- In het Zilverfonds zit niets méér dan de 'verplichting' van de overheid aan zichzelf om later (bv in 2010) geld te gaan zoeken om pensioenen te betalen. Om dat geld te vinden zal de overheid dan bijkomende belastingen moeten heffen of opnieuw de overheidsschuld laten stijgen. Er is dus geen spaarpot, alleen een schuldbekentenis van de Staat aan de Staat (Vivant nov. 2002)
- Het Zilverfonds is volksverlakkerij. Men wekt de indruk dat er iets is en dat men iets aan het pensioenprobleem doet, maar dat is niet juist. Bedragen worden bovendien twee keer in rekening gebracht: enerzijds om het publiek voor te liegen en anderzijds om de schuld af te bouwen." (Prof. Jef Vuchelen / VUB)
- Dit betekent echter ook, vanuit een geconsolideerde optiek, dat de schuld automatisch weer zal gaan stijgen zodra de reserves van het fonds worden aangesproken. (Prof. Theo Peeters / KU Leuven / in een uiteenzetting voor Ekonomika-Brussel. DS 28 06 2004)
- In het Zilverfonds zit eigenlijk niets, tenzij schuldbekentenissen van de overheid. Het Zilverfonds is in wezen een boekhoudkundige constructie waardoor de stijging van de schuld wordt ingeperkt. Als het Zilverfonds zou worden aangesproken zou de schuld van de Belgische staat met dat bedrag stijgen. (Carl Devlies, CVP-volksvertegenwoordiger)
- Een marketingstunt van de socialisten. (Guy Van Hengel, VLD-volksvertegenwoordiger)
- Window dressing en intellectuele oneerlijkheid (Voka 14 01 2010)
- Op het Zilverfonds van Johan Vande Lanotte hoeven we niet te rekenen. Dat Zilverfonds is pure hypocrisie. (Michel Jadot, Coördinator van de nationale pensioenconferentie / 28 01 2010)

- Het Zilverfonds heeft belet dat de eenmalige inkomsten werden gebruikt voor schuldafbouw en dat de structurele gaten in de begroting zichtbaar werden.
- "Tussen Zilverfonds en de afbouw van de schuld is er geen enkel verschil. Het laat dan ook een wrange nasmaak als Vande Lanotte zegt dat hij de schuld heeft afgebouwd en twee dagen later beweert dat hij het Zilverfonds heeft gespijsd. Hij probeert twee keer hetzelfde te verkopen. Op zich is dat geen bedrog. Maar weet wel dat er nergens een spaarpot is waarin geld voor de pensioenen wordt gestort. Enkel de schuld neemt af" (ING-economist Ivan Van de Cloot, De Morgen 03 05 03).
- Het Zilverfonds werd voorgesteld als een reservefonds voor de betaling van de pensioenen, terwijl het dat nooit geweest is.

De gelovigen

- Het Zilverfonds moet vanaf 2010 de extra kosten opvangen die gepaard gaan met de vergrijzing van de bevolking.
- "Hoewel het Zilverfonds een louter boekhoudkundige operatie is, is het een psychologisch instrument om aan te tonen dat er inspanningen moeten worden gedaan om het pensioenprobleem op te lossen" (VLD-senator Prof. Paul De Grauwe / KUL)
- De oprichting van het Zilverfonds was een goede maatregel en heeft het voordeel gehad dat zij beleidsmensen meer dan ooit geattendeerd heeft op het probleem van de betaalbaarheid van de pensioenen en de noodzaak om daarvoor inspanningen te leveren. De VLD heeft in haar verkiezingsprogramma gesteld dat er een verdubbeling van de reserves van het Zilverfonds moet komen. (Maggie De Block 27 09 2004)
- De financiering van het Zilverfonds die voortaan bij wet is vastgelegd wordt zo beter gewaarborgd. (Premier Guy Verhofstadt op de ministerraad van 25 02 2005. Hij noemde dit een revolutionaire beslissing omdat voortaan de begrotingsoverschotten in de wet worden verankerd.) *N.B. Sedertdien zijn er geen begrotingsoverschotten geweest. Voordien vanaf 1951 ook niet. Bovendien zouden de begrotingsoverschotten maar voor een beperkt deel "in de wet worden verankerd".*
- Het Zilverfonds is een spaarfonds voor de wettelijke pensioenen. Het Zilverfonds is een vorm van collectieve kapitalisatie buiten het pensioenregime. Het fonds is het volmaakte equivalent van afbouw van de overheidsschuld. Het enige verschil is dat het Zilverfonds ook een belangrijke pedagogische en psychologische functie heeft. En daarin schuilt zijn meerwaarde. (Prof. Bea Cantillon / Voor de commissie Vergrijzing in de Senaat 28 09 2005)
- De oprichting van het Zilverfonds is een positieve stap, zowel financieel als disciplinair. Toch is de aanvulling van dat fonds niet wettelijk

gegarandeerd en de jaarlijkse aangroei ervan is afhankelijk van de budgettaire situatie. Daarom pleit het ABVV ervoor dat een wet wordt aangenomen die voorziet in de jaarlijkse toename van de gelden van het Zilverfonds. (Celien Vanmoerkerke / ABVV / Senaat 28 09 2005)

- Het Zilverfonds is een goede zaak. De pot die ermee wordt opgebouwd is niet toereikend om toekomstige pensioentekorten aan te vullen, maar het geld zit tenminste vast en wordt niet voor andere doeleinden zoals belastingverlaging gebruikt. (G. De Swert, hoofd van de studiedienst van het ACW)
- Ook in de voorbije legislatuur werden er levensbelangrijke garanties ingebouwd met het oog op de toekomst. De meest opvallende zijn uiteraard het Zilverfonds en de net voor de verkiezingen gestemde Wet voor de Aanvullende Pensioenen. Het Zilverfonds garandeert heel wat middelen vanaf 2010. (Studiedienst SP-a)
- 'We zullen het Zilverfonds pas over 10 jaar kunnen gebruiken, maar het is geen lege doos. Er zit 14 miljard euro in. (Prof. Johan Vande Lanotte / Knack 18 okt 2013)
- Eigenlijk was het een instrument voor budgettaire zelfdiscipline. (John Crombez, gewezen lid van de Raad van Bestuur van het Zilverfonds)
- Volgens Bruno Tobback, Minister van Pensioenen, is het wettelijk pensioen zoals het nu bestaat, nog voor onbepaalde tijd betaalbaar, op voorwaarde dat de regering de nodige budgettaire discipline handhaaft, het Zilverfonds verstandig gebruikt en het geld dat rechtmatig naar de pensioenen moet gaan ook daaraan blijft besteden.
- Een psychologische spaarpot. (Marc Boeykens, voorzitter van het Zilverfonds, op de VRT)

Reacties naar aanleiding van de aankondiging om het Zilverfonds op te doeken.

In november 2014 heeft minister Van Overtveldt de opheffing aangekondigd. Op 27 mei 2016 heeft de federale ministerraad een voorontwerp van wet goedgekeurd waarin de opheffing staat van het Zilverfonds.

- Eigenlijk is het niet meer dan een teller die aangeeft met hoeveel de schuld is gedaald. Er heeft nooit echt geld in gezeten. Toen de overheid bijvoorbeeld het pensioenfonds van Belgacom overnam, kwam er in één klap 5 miljard euro binnen en daalde de overheidsschuld dus met 5 miljard. (Geert Noels / DS 19 11 2014)

- De rol van het Zilverfonds is uitgespeeld. Frank Vandenbroucke, minister van pensioenen bij de oprichting van het Zilverfonds, ziet geen rol meer voor het Zilverfonds om de pensioenen betaalbaar te houden. "De laatste tien jaar ben ik in toenemende mate sceptisch geworden over de strategie achter het fonds. Men ging ervan uit dat, als we onze schuld maar voldoende zouden verminderen, we ons dan geen zorgen moesten maken. Om er een succes van te maken, moest je overschotten boeken. En dat is niet gelukt." (19 11 2014 in De Ochtend op Radio 1.)
- Het opdoeken van het Zilverfonds. 'Dat stelt geen probleem voor het pensioenstelsel dat wij voorstellen'.(Frank Vandenbroucke / DS 19 11 2014)
- 'Als het fonds wordt opgedoekt zijn er geen budgettaire gevolgen'; (Johan Vande Lanotte / DS 19 11 2014)
- "Niemand moet een traan laten voor de afschaffing van het Zilverfonds. In de huidige context, waarin overschotten boeken moeilijk zal blijven, is het Zilverfonds niet iets waar je aan vast moet houden. Het is een instrument dat een grote waarde had toen het werd opgericht. Het had een pedagogische betekenis omdat het duidelijk maakte dat er inspanningen geleverd zouden moeten worden om de toekomstige vergrijzing te betalen. (Bruno Tobback in De Morgen 20 11 2014)
- "Het idee achter het fonds was wél goed. Het opzet was begrotingsoverschotten opzij te zetten die later alleen konden worden gebruikt voor de extra uitgaven voor de pensioenen en de gezondheidszorg. Tegelijk moest het Zilverfonds de bevolking bewust maken van de vergrijzingsproblematiek. Maar Peeters geeft toe dat dat niet gelukt is. De verleiding om het geld uit te geven was te groot. Daardoor zijn de begrotingsoverschotten nooit gerealiseerd. (Prof. Theo Peeters, van 2001 tot 2006 voorzitter van de Vergrijzingscommissie en ook ondervoorzitter van de Hoge Raad van Financiën. De Tijd 19 12 2014)
- "Het Zilverfonds was immers niet meer dan een pot die gevuld werd met overheidsschuld". (Minister Van Overtveldt n.a.v. de regeringsbeslissing om het Zilverfonds op te heffen.
- "Een duidelijk statement van deze regering." (Johan Vande Lanotte /27 05 2016 / De redactie.be)

Besluit.

1. **Er zit geen geld in het Zilverfonds.** Het geld dat er vanaf de oprichting naar toe gegaan is werd dezelfde dag overgeschreven naar de Schatkist. Deze heeft het geld dan gebruikt om de uitgaven van de begroting te betalen.
2. Als men eenzijdig kijkt naar het Zilverfonds kan men beweren dat het Zilverfonds op 31 december 2015 een tegoed had van 21,529 miljard op de Schatkist. Als men anderzijds ook kijkt naar de Schatkist stond er op dezelfde datum een schuld van 21,529 miljard aan het Zilverfonds. **Globaal bekeken is er bij de overheid niets (0,00 euro) voorzien voor de betaling van de toekomstige pensioenen.** Het bedrag van 21,5 miljard is gesplitst over 22 papierkes. Hier zijn vier personeelsleden mee bezig. Er is een raad van Bestuur van 10 personen. Het jaarlijks verslag, nagezien door een revisor, getuigt van een ernst die om te huilen is als men beseft welke klucht hier opgevoerd wordt. Kostprijs? Jaarlijks 120.000 euro, toch waanzinnig veel voor niets.
3. **De bedragen in het Zilverfonds hebben als enige betekenis dat ze aangeven met hoeveel de overheidsschuld kunstmatig werd verminderd.** Kunstmatig omdat voor de bepaling van de overheidsschuld volgens de Maastrichtnorm de werkelijke overheidsschuld t.o.v. de schuldeisers mag verminderd worden met het bedrag van de Schatkist-Zilverfonds certificaten.
4. **Het Zilverfonds is echter nog veel erger dan een lege doos.** Zelfs indien de Schatkistbons-Zilverfonds in de toekomst zouden terugbetaald worden door de Schatkist (dank zij begrotingsoverschotten, besparingen, belastingen of nieuw leningen) dan kan het Zilverfonds dit geld maar besteden aan pensioenuitgaven op voorwaarde dat de overheidsschuld dan lager is dan 60 % van het bbp (art. 30). Op deze voorwaarde werd zeer zelden gewezen, uiteraard ook niet door degenen die hun eigen leugens geloofden. Deze eis is er gekomen op vraag van Europa toen ze daar nog niet helemaal gek waren. Voor de schijnvertoning van het Zilverfonds wilden ze nog even de ogen dichtknijpen. Maar als het echt zou worden moest eerst de schuld drastisch verminderd worden. Vandaag wil dit zeggen dat er nog eerst 180 miljard begrotingsoverschotten moeten gerealiseerd worden; dus tientallen miljarden besparingen in combinatie met Chinese groeicijfers. Praktisch: **de doos van het Zilverfonds kon niet en kan niet gevuld worden tegen de dag dat het nodig is.**
5. **De pensioenen worden niet betaald met psychologie en pedagogie.** Het goedpraten van het Zilverfonds als een psychologische spaarpot met een belangrijke pedagogische functie, als een waarborg voor de toekomstige pensioenen met levensbelangrijke ingebouwde garanties, als een instrument dat zou zorgen voor budgettaire zelfdiscipline, was politieke prietpraat van het laagste niveau.

6. Om bovenstaande redenen heb ik al vroeger het Zilverfonds **het grootste volksbedrog sedert de 2^e wereldoorlog** genoemd. Dat uitgerekend de socialisten hier de voortrekkers van waren maakt de pijn onverdraaglijk. Het opheffen van het Fonds zal de geschiedenis niet doen vergeten.